

We zijn niet willoos overgeleverd aan de financiële markten. Zij zijn niet de baas in Europa. We hoeven geen landen uit onze Europese kudde te offeren om de markten gunstig te stemmen. Het Europese project is niet mislukt, maar wel in gevaar. Het wordt tijd dat we uit de ontkenningfase komen en erkennen dat onze monetaire unie domweg niet werkt.

Neuro, transferunie of Grexit; geen enkele mogelijke oplossing zal een volwaardige optie kunnen worden zolang onze politici niet eerst voluit erkennen dat de Unie kapot is en grondig veranderd moet worden. Merkels *'Es gibt keine Alternative zum Euro'*, daar trapt u toch niet meer in?

Quo vadis, Timmermans?

Door **Heleen de Coninck**

Universitair hoofddocent bij de Radboud Universiteit Nijmegen en fellow bij de WBS

Op dinsdag 26 maart sprak Frans Timmermans, minister van Buitenlandse Zaken van de PvdA, de Muller lezing uit. Het persbericht op de website van het ministerie, dat bijna letterlijk door nieuwssites als nu.nl werd overgenomen, berichtte dat Timmermans in wil zetten op een sterker internationaal en Europees klimaatbeleid, dat een duidelijker onderdeel wordt van de Nederlandse diplomatie.

Wie de tekst van de lezing bestudeert, kan niet anders dan zich verbazen over het persbericht. De echte inhoud van Timmermans' lezing was vooral fossiel, fossiel, en oh ja, we moeten nog kijken hoe we de problemen die daarbij horen op gaan lossen. In zekere zin was dit te verwachten — de Nederlandse diplomatie gaat al langer vooral om gas en olie, wat niet verwonderlijk is aangezien onze industrie, overheid en landbouw grotendeels draaien op gas en sommigen ons 'het landje rondom dat bedrijf' noemen (Shell dus).

Met de nieuwe kolencentrales hebben we er ook nog een kolenbelang bij gekregen. Pogingen om die centrales klimaatvriendelijker te maken via CO₂-afvang en -opslag lopen stuk op lage CO₂-prijzen veroorzaakt door de eco-

nomische crisis, publieke weerstand door armzalige betrokkenheid en informatievoorziening, en politici die zich er niet meer voor durven uit te spreken. Toen gas nog schoon was, was Nederland vooruitstrevend op milieubeleid. Nu zijn we het fossiel van Europa.

Hoe rijm je dat met een ambitieuzer klimaatbeleid? Is het wel vol te houden om aan de ene kant kolencentrales te bouwen, Tanzania te helpen met het winnen van gas, nieuwe extractiemethoden voor fossiele brandstoffen over de hele wereld te verkopen en de gasbelangen van Nederland in Rusland te verdedigen, en aan de andere kant te beweren dat we vanwege klimaatverandering af moeten van onze op koolwaterstoffen gebaseerde energievoorziening?

Timmermans roemt de opkomst van schaliegas in de VS op een toon van 'zij hebben het echt begrepen'. De visie die hij neerzet is: fossiel brengt de energierevolutie. En helaas, hij heeft tot nu toe gelijk. Maar er is tegelijkertijd een duurzame-energierevolutie aan de gang. Zonne-energie is een stuk goedkoper geworden — in de meeste toepassingen nog lang niet zo goedkoop als elektriciteit uit kolen, maar een paar jaar geleden was het nog echt onbetaalbaar. Dit komt omdat andere landen — Duitsland, China — veel hebben geïnvesteerd in onderzoek en beleid rondom zonne-energie. Willen we dat deze en andere duurzame

Interventie

energiebronnen echt doorzetten, dan moeten we ophouden met het verheerlijken van hun grootste concurrent (fossiele energie).

Op Timmermans' ministerie wordt gelukkig ook niet alleen aan fossiel gewerkt. Nederland heeft de afgelopen jaren met honderden miljoenen euro's duurzame energie in ontwikkelingslanden op gang geholpen, via eigen programma's, via de Wereldbank en binnenkort mogelijk ook via het door de VN-geleide Green Climate Fund. Deze programma's waren oorspronkelijk bedoeld voor het bestrijden van de energiearmoede in de wereld — die eist volgens de Wereldgezondheidsorganisatie jaarlijks meer slachtoffers dan malaria — maar zijn met het wegebben van de klimaatambities omgetoverd tot klimaatfinancieringsprogramma's waarmee Nederland zegt aan zijn beloftes in de VN-klimaatonderhandelingen te voldoen. Overigens worden de Nederlandse duurzame-energieprogramma's zeer positief beschouwd door de ontwikkelingslanden, onze toekomstige handelspartners.

Minister Ploumen van Buitenlands Handel en Ontwikkelingssamenwerking gaat over de klimaatfinanciering en de duurzame energiepoort van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Op 3 april hield ook zij een toespraak, tijdens een klimaat- en ontwikkelingsconferentie georganiseerd door enkele Nederlandse ngo's (op rijksoverheid.nl zijn alle speeches van bewindspersonen terug te vinden). Haar boodschap was duidelijk: klimaatverandering schaaft iedereen maar vooral de armen, en dat wordt alleen maar erger. Het is onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om daar iets aan te doen. Gelukkig, zegt Ploumen, neemt dit kabinet zijn verantwoordelijkheid.

Begrijpt u het nog? De wereldwijde en toenemende afhankelijkheid van fossiele brandstoffen wordt door onze minister van Buitenlandse Zaken met nauwelijks verholen bewondering omarmd, terwijl hij de duurzame-energierevolutie negeert. Tegelijkertijd vinden hij en collega Ploumen dat het door diezelfde fossiele brandstoffen veroorzaakte klimaatprobleem met hernieuwde kracht moet worden bestreden. En financieren ze samen duurzame energie in ontwikkelingslanden met als argument een schimmige mix van doelstellingen rondom klimaat en energiearmoede.

Voor de buitenwereld hebben we een verwarrend, opportunistisch en inconsistent energiebeleid. Koopman en dominee combineren kan prima als de belangen parallel lopen, maar niet als ze tegengesteld zijn. Gaan we echt voor die duurzame toekomst waarin Nederland bijdraagt aan een overgang naar een duurzame energievoorziening? Dan moeten we, ook in Nederland, de verleiding van die mooie fossiele brandstoffen weerstaan en juist duurzame energie omarmen. Voor waar we echt niet zonder fossiel kunnen — en dat zal de komende decennia in enkele sectoren nog wel het geval blijven — zal CO₂-opslag moeten worden ingezet; het enige alternatief als we klimaatverandering willen voorkomen is die fossiele brandstoffen in de grond te laten zitten. Dit alles vergt een duidelijke en eenduidige diplomatieke inzet — niet de dubbele tong in Timmermans' lezing.

Tanzania heeft gas gevonden? Prima, help de Tanzanianen het verantwoord te winnen, maar help ze tegelijkertijd met het ontwikkelen van hun potentieel aan duurzame energie. Zodat Tanzania niet het volgende Nigeria wordt, maar ook niet zo opgesloten zit in het fossiele denken als Nederland.